

10. strokovna konferenca
DRUŠTVA KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE

**KRAJINSKA
ARHITEKTURA**
MED DANES IN JUTRI

AML

Jakopičeva galerija
Slovenska 9, Ljubljana

januar 2004

KRAJINSKA ARHITEKTURA MED DANES IN JUTRI

zbornik
10. strokovne konference
Društva krajinskih arhitektov Slovenije

AML, Jakopičeva galerija
Ljubljana, 30. in 31. januar 2004

izdalo:

DRUŠTVO KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE

Oddelek za krajinsko arhitekturo pri Biotehniški fakulteti
Jamnikarjeva 101
SI-1000 Ljubljana

organizacijski odbor:

Jelena Hladnik
mag. Maja Simoneti
doc. dr. Ana Kučan
Andrej Strgar

zbornik uredila in oblikovala:

Darja Matjašec
Sergej Hiti

risba na naslovnici:

Daša Rogelj, *študentska vaja*

Zbornik je izšel v nakladi 250 izvodov.
Ljubljana, januar 2004.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711(497.4)(063)
712(497.4)(063)

DRUŠTVO krajinskih arhitektov Slovenije. Strokovna
konferenca (10 ; 2004 ; Ljubljana)

Krajinska arhitektura med danes in jutri : zbornik 10.
strokovne konference Društva krajinskih arhitektov
Slovenije, Ljubljana, 30. in 31. januar 2004 / [zbornik
uredila Darja Matjašec, Sergej Hiti].
Ljubljana : Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, 2004

VSEBINA	Jelena Hladnik PREDGOVOR
01	prof. dr. Ivan Marušič PRIHODNOST KRAJINSKE ARHITEKTURE – EVROPSKI POGLED
08	prof. mag. Vladimir Braco Mušič SLOVENSKA PROSTORSKA PRAKSA – BAJKE IN RESNIČNOST
15	prof. dr. Drago Kos NUJNOST SKUPNEGA RAZPRAVLJALNEGA POLJA
19	prof. Janez Koželj POVSOD JE KRAJINA
21	mag. Maja Simoneti ZAVEZNIŠTVO ZA DVIG PROSTORSKE KULTURE - VLOGA UPORABNIKOV ZA RAZVOJ STROKE IN DOBRE PRAKSE
27	Margarita Jančič PROGRAMI EU: NOV IZZIV ZA PROSTORSKE NAČRTOVALCE
31	Janja Kokolj Prošek KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA
38	Aleš Mlakar UREJANJE PROSTORA - KRAJINSKA ARHITEKTURA - VARSTVO OKOLJA
48	mag. Jelka Hudoklin REFORMA PROSTORSKE ZAKONODAJE – PREVELIKA PRIČAKOVANJA?

- 53 doc. dr. Marjan Ravbar
SISTEM UREJANJA PROSTORA V LUČI NOVE
ZAKONODAJE
- 61 Jelena Hladnik
PROSTORSKI RED SLOVENIJE: PRILOŽNOST
ZA VEČANJE PREPOZNAVNOSTI
SLOVENSKE KRAJINE IN UREJENOSTI
PROSTORA
- 66 dr. Tanja Simonič
DOŽIVLJAJSKA KRAJINA: POMEN IZKUŠNJE
NARAVNEGA V OBLIKOVANI KRAJINI
- 76 mag. Jasna Koblar
MESTO KRAJINSKE ARHITEKTURE V
STRATEŠKIH PRESOJAH VPLIVOV NA
OKOLJE
- 83 mag. Vesna Kolar Planinšič
EVROPSKO EKOLOŠKO OMREŽJE NATURA
2000 IN IZZIVI KRAJINSKE ARHITEKTURE
- 95 Stanka Dešnik
KRAJINSKI PARK GORIČKO – PRILOŽNOST
ZA KRAJINSKO NAČRTOVANJE?
- 97 Nevenka Žvokelj
IZVAJANJE NADZORA IN UKREPANJE PO
ZAKONU O OHRANJANJU NARAVE
- 101 Barbara Mlakar
VKLJUČEVANJE KULTURNE DEDIŠČINE V
UREJANJE PROSTORA
- 110 Mitja Simič
PROBLEMATIKA VARSTVA
KRAJINSKOARHITEKTURNE DEDIŠČINE IN
VLOGA KRAJINSKEGA ARHITEKTA –
KONSERVATORJA

Jelena Hladnik

PREDGOVOR

Spoštovani,

Pretekla leta so zaznamovala številne spremembe na gospodarskem, družbenem, okoljskem in prostorskem področju.

Povečano zanimanje za krajino, njen razvoj in varstvo, je danes v Evropi postala ena od vodilnih tem. Krajina kot življenjski, bivalni in doživljajski prostor v mestih in na podeželju postaja pomembna sestavina lokalne identitete. Za mnoge je evropsko podeželje najbolj pomembna kulturna dediščina, ki se je ustvarjala skozi številne generacije in stoletja dolgo. Evropska krajinska konvencija, ki jo je pripravil Svet Evrope, je najbolj očiten izraz takega čutenja in izraz zaskrbljenosti za izgubo krajinske dediščine.

Globalizacija postavlja pred prostorske načrtovalce in s tem krajinske arhitekte povsem nove prostorske zahteve in vprašanja. Zato je treba vzpodbuditi razvoj sodobnega prostorskega načrtovanja, ki bo omogočal iskanje pravih odgovorov na razvojne izzive. Prostorski načrtovalci morajo iskati strokovne in kakovostne odgovore na vse kompleksnejše prostorsko razvojne probleme, skrbeti za demokratizacijo prostorskega načrtovanja in vključevanje javnosti.

V vseh evropskih državah poudarjajo pomen sistematičnega, odgovornega in interdisciplinarnega proučevanja ter smotrnega urejanja prostora, usmerjanja procesov urbanizacije, načrtovanja racionalne rabe tal, aktivnega varstva krajine ter drugih vidikov gospodarjenja s prostorom kot ene od temeljnih, a omejenih dobrin v smeri doseganja vzdržnega prostorskega razvoja. V splošnem se je dvignila odzivnost javnosti za vprašanja okolja ter s tem zanimanje ter občutljivost za kulturo prostora v najširšem pomenu te besede. Krajina je postala pomemben pojem v zavesti širše, ne zgolj kulturne in okoljsko bolj zavedne javnosti. Danes so se pojmi, kot so varstvo kulturne krajine, ohranjanje narave, biotska raznovrstnost, vzdržen razvoj, krajinska raznovrstnost uveljavili kot pomembna načela sodobnih družb in kot vodila pri odločitvah o rabi in poseganju v prostor.

Krajinska arhitektura je mlada stroka, ki si svojo vlogo v urejanju prostora še utrjuje. Zanima nas, koliko je pri vsem tem vloga krajinskega arhitekta

posebna, značilna zanj in koliko in kako univerzalna, prostorsko načrtovalska. Krajinska arhitektura lahko v času intenzivne preobrazbe prostora in sprememb prostorske in druge zakonodaje pridobi nove razsežnosti in poveča ugled dejavnosti krajinske arhitekture s svojim znanjem, profesionalnim delovanjem do stopnje, ko bo izkazana potrebnost delovanja stroke v širši družbi.

Najpogostejša opredelitev krajinske arhitekture kot discipline je njeno umeščanje med ohranjanje narave in varstvo kulture dediščine. V resnici pa gre za vsakokratno varovalno planiranje oziroma ustvarjalno varstvo in razvoj, ki skrbi za varovanje obstoječega in po drugi pa prispeva k ustreznejši umestitvi novih rab prostora. Krajinska arhitektura izhaja iz prostora in se vanj ne umešča od zunaj, na neodvisen način. Krajinska arhitektura ima tudi svojo materialno plat – odvisna je od izvajalskih in finančnih razmer svojega časa. Ta pri nas krajinski arhitekturi trenutno ni naklonjen, zamisli je kar lepo število, realizacij pa žal zelo malo. Na področju krajinskega planiranja državnih in občinskih planov ter načrtovanja prostorskih ureditev državnega pomena je realizacij nekaj več, vendar se le te navadno ne odslikavajo v konkretnih prostorskih ureditvah.

Evropska krajinska konvencija pomeni pomembno izhodišče za uveljavljanje krajinske arhitekture kot stroke, ki je razvila ustrezna orodja za prostorsko načrtovanje in urejanje prostora. Krajinska arhitektura mora izkoristiti priložnost in pokazati, kako je mogoče cilje, ki si jih zastavlja sodobna Evropa na tem področju, doseči. Pomemben cilj krajinskega načrtovanja je ustvarjanje kakovostne krajine in s tem kakovostnega prostora. Vrednote prostora je treba obravnavati kot sestavino prostora, v katerem živimo in ga uporabljamo.

Dejstvo pa je, da je preobrazba krajine pričakovana, vendar se zastavlja vprašanje, ali je tudi načrtovana? Potrebna je učinkovita politika ravnanja s prostorom, usklajeno delovanje različnih prostorskih akterjev, ki bo preseglo načrtovanje razvoja in varstva posameznega resorja.

Z namenom iskanja odgovora na aktualna dogajanja na področju urejanja prostora in širše družbe Društvo krajinskih arhitektov Slovenije odpira skupaj z drugimi zainteresiranimi razpravo o vlogi in delu krajinske arhitekture v družbi prihodnosti. S tem v zvezi je nujen pogled v

preteklost, sedanjost in prihodnost krajinske arhitekture. Strokovna konferenca skupaj z razstavo in okroglo mizo je priložnost, da po daljšem obdobju stroka slovenski javnosti predstavi razpon in domet. Namen razstave je pokazati, da krajinska arhitektura na Slovenskem zmore dati času primeren načrtovalski prispevek h kulturnemu bogatenju družbe.

K razpravi na strokovni konferenci in okrogli mizi smo povabili strokovnjake z različnih delovnih področij, ki bodo skušali celovito osvetliti posamezna področja, ter prispevati k oblikovanju jasnejše predstave o vlogi krajinskega arhitekta v družbi prihodnosti. Razpravljajoči na prireditvi bodo, s pogledom v preteklost, sedanjost in prihodnost krajinske arhitekture, osvetlili posamezna obdobja in področja dela ter sooblikovali predstavo o vlogi stroke, pomenu krajinske arhitekture v urejanju prostora in družbi nasploh.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste delovali pri pripravi izhodišč za to srečanje, vsem, ki ste srečanje obogatili s prispevki kot tudi vsem, ki ste se odzvali vabilu in se udeležili razstave, strokovne konference in okrogle mize ter sodelovali v razpravah ter seveda vsem sponzorjem, ki so doprinesli k izvedbi vseh dogodkov v mesecu januarju 2004.